

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00533

GEDENKLIDER

Jacob Glatstein



Permanent preservation of this book was made possible by

Ila Jean Lewis

in honor of

Rabbi Sydney Beth Mintz

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יעקב גלאטשטיין

געזעצנדיקייט

פארלאנג אידישער קעמפער

ניו-יארק, 1943

GEDENKLIEDER

In Remembrance

(P o e m s)

By **YONKEV GLATSTEIN**



Copyright, 1943

JACOB GLADSTONE

NEW YORK, N. Y.

Printed in U.S.A.

Paramount Typesetting Corp.—L. Ehrlich, Member,
Hebrew-American Typo. Union, No. 83, I.T.U.

אין מדבר בליט א מאנדלשטעקן

ס' יידישע וואָרט

ס'יידישע וואָרט בלייבט אויף אַ מאַנדלשמעקן.
און יעדע ברכה איז באַטעמ'ט,
יעדע קללה איז געגראַמט,
יעדער וואָרט טוט שמעקן,
יעדער וואָרט טוט טריפן,
און יעדער וואָרט איז באַזאָפּט
מיט באַבעשאַפּט.
אַ געטרייע לאַנדשאַפּט פון אַמאָליקייט —
אין אַ זאַמדיקן מדבר.

אין אַ מדבר בלייבט אַ מאַנדלשמעקן,
און אויף אים שפּראַצן יידישע ווערטער.
אַ וואַנדראַווניק אויף אַ קעמל
צייט אַהין ווי צו זיין באַשערטער.
און אַרום דעם שטעקן וואַקסן
זיסע קריימעכצער,
און עסט מען זיי, עפענען רעמענישן
זייערע באַטיימעכצער,
און אַלע פאַרהוילענע נישטוויסערייען
ווערן סאַמע קלאַרע פאַרשטייזיכער.
און אַלץ ווערט כדאי,
און אַלץ ווערט האַפּט,
אַלץ ווערט אַנגעיאַרנט

און אַנגעמרונקען מיט פרייד
פון באַבעשאַפּט.

דער וואַנדראַוויק שרייט אַריין אין דער נאַכט
און מוט וועקן —
הוי - ווייגעשריגן,
אין דער מדבר בליט אַ מאַנדלשמעקן.

דער בראצל־אווער צו זיין סופר

1.

נתן, דאוואי היינט נישט טראכטן.
האָסט שוין אַמאָל געזען אזא וועלט
מיט אזויפיל לויטערע פראכטן?
כ'וועל דיר דערלאנגען אַ פראַסק,
אויב וועסט היינט אויסקוועטשן אַ געדאַנק.
קראַנק ביסטו היינט צו לעבן?
לעב מיט אלע דיינע אברים
און אַטעם זון ווי אַ פליג.
לאַמיר נעמען גיין אויף קעריק,
לאַמיר אזוועקטראַכטן אונדזער גאַנץ פאַרמעגן,
און צעטרענצלען אונדזערע רעיונות אויף די וועגן.
לאַמיר ווערן הייליקע פויערימלעך,
מיט הייליקע קי אויף אַ הייליקער פאַשע.
לאַמיר עסן קאַשע מיט מילך,
לאַמיר רויכערן שטינקענדיקע פייקעס
און דערציילן בייקעס פון שרעטעלעך,
לאַמיר זינגען לידלעך —
דיי-דאַנע-דיי, דיי-דאַנע-דיי.
הוילע לידלעך אָן ווערטער,
דיי-דאַנע-דיי.

כ'זע, ס'איז שוין אויפגעגאַנגען אַ כמאַרעלע
אויף דיין שטערן.

וועסט כאפן ביי מיר א פליק אין פרעסער,
 מאַמער נעמסטו קלערן.
 היינט וועסטו מוזן פארשליסן
 דעם טראַכטער הינטער שלעסער.
 היינט זיינען מיר זינגענדיקע תמ'עלעך
 און מיר קענען קיין צוויי נישט ציילן.
 איז כאַפּ זשע נאָר —
 ווי וואונדערלעך דאָס איז,
 איינס — אחד.
 איינס און באַזונדער איינס
 איז אַלין אחד,
 און נאַכאַמאַל און ווידעראַמאַל אחד.
 הער נאָר ווי פּשוט,
 ווי אַליין, ווי שייַן, ווי טרויעריק-שיין,
 איינס — אחד.

גרעזעלע זינג,
 בינעלע זום,
 גלעט די בלום,
 וואַלקענדל רעגן,
 פּריש אויף די וועגן.
 טרינק אַן די ערד.

נתן, באַלד פּאַלט צו די נאַכט
 לאַמיר שלאַפּן אומגע'חלומ'ט און אומגעטראַכט
 ווי די פּויערימלעך.
 לאַמיר היינט אַוועקלייגן די לייטער
 און לאַמיר נישט הימלעווען,
 זאַלן מלאכים קלעמערן
 אַראַפּ און אַרויף, אַרויף און אַראַפּ.

לאמיר כאפן א כראפ און א שנארך
און זיך אויפכאפן אנטקעגן א צעפלאמטן מזרח
מיט דעם געזאנג —
דיי-דאנע-דיי, דיי-דאנע-דיי.

ב'וועל דיר ברעכן א ביין
אויב וועסט דאס ניגונ'דל נישט פארשטיין.
טאמער וועסטו עפעס דערלייגן, א ווארט אדער אפילו אן אות.
ס'וועט מוזן זיין אזוי פשוט ווי דאס —
דיי-דאנע-דיי.

2.

פארען אזעלכע שטייגער לייט,
וואס טראכטן א יאר מיט א מיטוואך
און דער קאפ ווערט ביי זיי הייליק,
אבער דער גאנצער גוף בלייבט שמויב פון שמויבן.
זיי קוקן אריין אין א ספר
און די אויגן גלאצן באַלד אַרויף אויבן,
אבער די פיסלעך מיט די הענטלעך
זיינען נאך ביי זיי עפר ואפר,
און איבערן גארטל
און אונטער דעם צווישנשייד,
ווערט אליץ טרף און טרפ'ער.
זיי לערנען זיך אויס שיינע ווערטער,
זיי זיינען עולה רגל צו די הייליקסטע ערטער.
נאך זאל קומען א נדבה בעטן א מענטש א פארשמאכטער,
בלייבט זייער האנט פארמאכט
און ס'הארץ פארמאכטער.

דעם קאפ האָבן זיי מרחיק געווען פונם שכל,
און ס'אַרימע מוח'ל רודערט אַזש מיט די נלגלים,
נאַר ס'פּיצענאַנטשיקל מענטשל ווערט פאַרפאַלן
אויף עולם ועד.

דערימאָך, זאָג איך דיר, נתן,
מראַכטן איז ווי נאָטן צו געזאַנגען,
און די געזאַנגען וואוינען אין לב.
זע, אַז ס'האַרץ זאָל מראַכטן לויטער,
וועט ממילא דער קאָפּ אויפהערן צו משאַדן.
פיינט האָב איך דעם גומן יידן,
דעם כלומר'שטן ידען,
וואָס פאַרטריפט די אותיות פון ספרים
מיט נעצר'דיקע מראַכטערייען.
נעם אַ ליכט און באַלייכט דעם בראַשית,
ברא האָט באַשאַפן.
בראשית האָט באַשאַפן.
נוואָלט, נתן, וואָס איז דאָ שייך צו מראַכטן.
לאַמיר גיין באַזאַמען אין רעגנס און אין שנייען,
אין זונען און אין קעלטן.
און לאַמיר זינגען —
בראשית האָט באַשאַפן וועלטן.

3.

אַט ווי איך דערצייל דיר אַזוי האָט עס פאַסירט.
כעלות, ווען איך האָב מיטן וואָלד שפּאַצירט.
זע איך ווי דער מאַרגן גייט אויף אינדערקרום
און די גאַנצע יצירה איז ברוגז'לעך-שמום.
די ביימער שמעלן זיך מיט די זייטשעמויכלס צו מיר.

די פייגל הערן מיין גוטמארגן און גיבן זיך נישט קיין ריר.
א העזל קוקט מיך אן ווי א יידענע א מרשעת,
און דער טרונקוואסער אין קוועלכל זאגט מיר מיט בעס:
נחמן, מוחל, מאך איבער מיר היינט נישט קיין ברכת.
און די בלומען לאזן נעבעך ארויס א פינצמערע געסראכע.
און אלץ וואס איך טראכט ווערט פארפלאגמערט
און פארצווייגט,
און אלץ וואס איך זאג ווערט פארשמילט און פארשווייגט.
כאפ זשע, ליבערשט, די פיס אויף די פלייצעס און טראג זיך אפ.
נחמן, וואס טויג עס, אז די גאנצע וועלט איז ברוגן.

ווייס איך דאך, אז די וועלט איז צו א מענטש געגליכן.
ווייל אלץ וואס וואקסט און אלץ וואס פלימ,
און אלץ וואס מוט קריכן וויל נעבעך זיין.
גיב איך זיך אזוי א זאג אויף קאמאזועס:
וואס איז דען די וועלט?
אן איינבילדעניש, א פארבלענדעניש.
א רגע'דיקע פארבייאיקייט,
אן אויסגעטראכטע נישטזייאיקייט.
און אזויערנאך האב איך דער גאנצער יצירה
דערלאנגט אין דער זיבעטער ריפ.
אן אלטער בוים האט געמאן א כליפ.
ס'האט מיר טאקע גלייך פארקלעמט ביים הארץ.
אבער ס'איז געגאנגען א גאנג.
מיט א כוח א פארבארגענעם
האט דער גאנצער וואלד גענומען זיין
און זיך מארגענען.
די ביימער האבן צוריק אויסגעדרייט די פנימ'ער צו מיר.
די פייגל האבן געטשווימשערט.

דאס העזל האָט זיך צעשמייכלט.
דער טרונקוואַסער אין קוועלכל האָט זיך געבעטן מיט האַרץ :
נחמן, מאַך אַ ברכה איבער מיר.
און די בלומען האָבן זיך געגעבן אַ צעבלי
ווי אין גארטן עדן.
אַ קראַ האָט זיך צעלאַכט ווי אַ קינד.
און דער גאַנצער ברוגז האָט געטאָן אַ פאַרשווינד.
און איך האָב ווייניקע לופט געשעפט
און אַליץ האָט געלאַכט און אַליץ האָט געלעכט.
און ס'האַט זיך צעטראָגן אַ פריידיקער געשריי.
ווער איז אַ פאַרבלענדעניש ?
ווער איז נישטאַ.
מיר זיינען דאָ, דאָ, דאָ.

און אַט אַזוי האָט אַ ברוגז'ע וועלט
זיך צעמאַרגנט, צעשטראַלט און צעהעלט.
און ס'איז געוואָרן אַ קוויטשעריי,
אַ געשרייעריי, אַ טשוויטשעריי פון קולי-קולות.
מיר זיינען דאָדאָ.
מיר זיינען דאָדאָ.
אַז איך האָב זיך שוין אויך
אַוועקגעשמעלט אינמיטן וואַלד
און מיין קול האָט זיך ווי אַ שופר צעשאַלט.
וועלט, איך שווער דיר ביי דער מאַרגן-שעה,
וועלט, דו ביסט דאָ.

כ'האב זיך דערהונגערט,
 ביז צום טעם פון ברויט מיט פומער
 און גופיק טראכטן.
 כ'בין געגאנגען און מיין גוף איז געגאנגען מיט מיר,
 און ס'איז נישט געווען קיין איין געדאנק,
 וואס האט נישט דורכגעשמראלט מיין הויט-און-ביינער.
 כ'האב געקלעמערט און מיינע פיס האבן געקלעמערט מיט מיר,
 און איטלעכע מחשבה האט געגליט
 מיט וואונדערלעכער וואכיקייט.
 און אז ס'איז צוגעפאלן די נאכט,
 האב איך זיך דערהונגערט ביז פיסנע ברויט
 און געטראכט האב איך מיט פרייד
 איינסיק אין דער פינצטערניש,
 באזונדערע איינסיקייטן וואס שלעפערן איין,
 און וואס טאמער זיינען זיי הייליק,
 פארהייליקן זיי און פארדרימלען
 פיס און הענט און קאפ.
 און היינט האב איך זיך אויפגעכאפט א הונגעריקער
 און אויפן ניכטערן מאגן האב איך אנגעהויבן
 פון סאמע גארנישט,
 און דער טאג איז אויך געוואקסן
 פון כמעט גארנישט, פון שווארץ און קויס-קויס בלוי.
 און איך האב מיינע טונקעלע גלידער
 באפוילן: יהי אור.

און מיר ביידע האָבן געקראָגן ליכטיקע פליגל,
איך און דער טאָג,
און ביידע זיינען מיר געוואָרן איינס
און ביידע האָבן מיר געדאוונט אויפן קול —
ווי גוט זיינען דייע געצעלטן.

.5

אַמאָל דוכט זיך מיר, כ'האַב עס אַליץ אויף דער האַנט,
און מיטאַמאָל גיט זיך עס אַ פאַרהויל און אַ פאַרמאַך.
פאַרשטייט, נתן, מיר איז פלא גאָר אַ סך.
כ'וויל דאָס מויל נישט צוזאַמענפירן מיטן אייגענעם אויער.
מיר וואָרפן אויף דעם בן אדם אַרויף אַ דרימלעניש.
מען ווייזט אים די ערד אונטן
און העט-אויבן אַ פאַרכטיק הימלעניש.
אַבער אינצווישן איז דאָך אויך עפעס פאַראַן.
כ'וווייס, מען רופט דאָס, דוכט זיך, לעבן.
ערגעץ גלוסט אַ פרוי און ס'פריידיקט
פון וואַרימער באַהעלמעניש דאָס אַפ'קול פון אַ מאַן.
נאָר טאַמער נעמט זיך עס אַזוי אין מיר וועבן,
באַפאַלט מיך אַ פחד און איך זאָג:
זעסט יענעם שקאַץ, יענעם געדאַנק,
שלאָג אים מכות רצה, יאָג אים, פאַרטרייב.
נתן, פאַרשרייב.

למשל, נעם דעם יצר טוב — אַ שיינער מחותן,
אַן אַנגעלייגטער גאַסט.
לעבט אויף גוטע קעסט, מיט אַן אויסגעפאַשעט ביכל פון מצוות.
אַבער אַ צער איז מיר אויף דעם יצר פון שלעכטם.

פרומע אידעלעך טרייבן אים נעבעך האלדו און נאקן.
ער פאסט ביי זיי תעניתים.
ער הלש'ט נאך א לעפל ווארעם געקעכץ.
און וואס איז דען אויסן דער יצר-הרע ?
חדוה. באשייד פון פרייד. טרויסט געיערט פון טרויער.
געוויין פון אליין פארצווייט.
איינזאמע דורות פון פארגיין
פארמערט אין אייביקן דויער.
וואס איז ער דען נעבעך אויסן דער יצר-הרע ?
גוף. לייב.
נתן, פארשרייב.

ביינאכט, אויב דו האסט נאך אן אויער,
הערסטו ווי יעדער טויער פון אלע ש"י וועלטן
זיינט מיט איין רוף :
גוף.
מיינסט, ס'איז פאראן קנאפ געזאנג אין אזא בענקשאפט ?
און דאס איז דאך ס'ביסעלע תענוג, משמיינט געזאגט,
צווישן הימל און ערד,
ביז מען לייגט שערבעלעך אויף די אויגן.
דאס איז דאך דער טייערער ניגון פון א הארציקן מה יפית.
דו ווייסט גאנץ גוט, ווי אויסגעמארעט מיין גוף איז,
נאך ס'זיינט מיר דאס הארץ פארן ביסל פארגענאכעס.
יצר-הרע מיינט דאך יחוד אין צוזאמען —
וואונדערלעכער צו/להכעים.
ס'מיינט א געצימערט ווארט,
פייער און פלאמען אין גאטס געפלעכט פון צוויי.
ס'מיינט ווייב.
נתן, פארשרייב.

כ'מיין ס'איז ממש א מורא דאָס צו ברענגען אויף די ליפן.
ס'איז שפעט ביינאָכט.
איך גיב דיר, נתן, מיינע רייד, מיטן אויער נישט צו כאַפן.
ס'קען נאָך, חלילה, ווערן אַ פארמיש.
נו, וועט מען שרייען, וויל ער אפשר,
מתיר זיין אַן אשת איש ?
און וואָס מיין איך דען צו זאָגן ?
ס'דייסט מיר ס'הארץ אויפן יצר פון שלעכטס.
דאָס איז דאָך קראַפט, חשק, פארלאַנג,
כוח, געמעכץ,
און ס'איז דאָך געזאָגט,
און ס'איז דאָך געוויין און סוד פון שמאָם,
און דאָס איז דאָך תענוג און דאָס איז דאָך ליד.
און גליד-גליד פון הייליקן פלאַם
און דאָס ליכט פון אירם און זיינס וואָס ווערט איין.
נתן, ביסט נעבעך מיד, ס'קלעפן זיך דיר די אויגן.
שלאַפסט איין.
לאַמיר נישט איבער מיט מיינע רעיונות אליין.
וואָך מיט מיר. פארבלייב.

נתן,
פארשרייב.

א נ י ג ו ן

איז געזעסן א ייד איינער אליין,
אויפן שוועל פון זיין הויז.
זיין בארד איז נאך געווען שווארץ,
זיינע אויגן יונג.
ער האט נישט געהאט נישט קיין ווייב,
נישט קיין קינד.
איז ער געווען טרויעריק און ריין פון זינד.
איז ער געזעסן אייניגקער אליין —
עלנד.

הייבט ער אויף די אויגן צום הימל,
זעט ער ס'רייט שוין אן די נאכט.
באלד וועט די מלכה שבת פארבייטאנצן
און זאגן — א גוט שבת.
און נאך איידער ער וועט דערזען איר שוינקייט
און איר לויטערקייט,
וועט זי שוין זיין העט.
און ער וועט בלייבן אייניגקער אליין —
עלנד.

האט ער אזוי געזונגען :
צו דער שמילער וועלט,
צו דער גרויסער וועלט,
צו דער גרויסער, גרויסער וועלט.
גוואלד, איז דאס א טייערע וועלט.

אבער וויי מיין לעבן, וואס האב איך געבעך פאר א ווערט.
מיינע שבתים זיינען מיר וויסט,
מיינע ימים-טובים פארשטערט.
איך בין דאך אן אפגעריסן צווייגל,
א בידנע פייגעלע אין א שטויגל,
בין איך דאך אייניגקער אליין —
עלנד.

און ווי ער זינגט אזוי
קומט אן די מלכה שבת.
און זי איז יינגער פון אלעמאל,
און שעמעוודיקער ווי אלעמאל,
זי פארהאיעט זיך פאר זיין שוועל אביסל,
זי בייגט זיך אן און גיט אים א קוש אויפן שמערן,
דעם ייד מיט דער שווארצער בארד
און יונגע אויגן.

זיצט אזוי דער ייד אין א זיסער שלעפעריקייט.
ער ווערט מיד און מידער,
א פריידיקע ווארימקייט צעגיסט זיך אין זיינע גלידער.
אם ירצה השם, טראכט ער, באלד אויף דער פולער וואך,
וועט ער פערד און וואגן שפאנען
און הייטיא — אזוועק פון דאנען.
איי וועט ער די פערדעלעך דערלאנגען א טרייב
און ער וועט פארן און פארן זוכן א ווייב.
איז דאס, קיין עין הרע, א וואוילע וועלט.
גוואלד, איז דאס א טייערע וועלט.
און ס'איז נישט גוט צו זיצן איינער אליין
אין א גרויסער וועלט.
אייניגקער אליין —
עלנד.

דער רייזע מאן

געקומען צו פארן א רייזער פון ווייט,
געווען אין וויינע, בערלינע, כינע, פאלעסטינע,
אומעטום געווען און אומעטום געוואן,
אלץ געזען און אלץ געזאן —
דער גרייזער ווייזער רייזעמאן.

שמעלט אים אפ א יידל אין גאס :
— האסטו געזען דאס צויבערפאס
אוןאדע, וואדען ?
אוןאדע, וואדען ?
אלץ געזאן און אלץ געזען,
אליין געזען דאס צויבערפאס
מיט דעם גילדענעם עפלקוואס.

דערציילט אזוי דער רייזעמאן :
געיאודעט מיט וואגן,
און געיאודעט מיט באן,
אומעטום געווען און געוואן,
מיט די אייגענע אויגן אלץ געזאן.

שמעלט אים אפ א דייטשל אין גאס
און זאגט אים : — מאגע
איך אינען שמעלן א פראגע ?
זאגט דער רייזעמאן : — אדעראגע
מיט דער גרעסטער פארגענאגע.

מאכט דאס דייטשל אט אזוי :
— האָסמו געזען די קופערנע פרוי ?
גיט זיך דער רייזעמאן ביי דער באַרד אַ גלעט
און זאָגט מיט אַ שמייכל : כ'מאָך אַ וועט.
אָוואַדע, וואַדען ?
אָוואַדע, וואַדען ?
אַלץ געזאָן און אַלץ געזען.
אַליין געזען די קופערנע פרוי,
ווי איך בין אַן אַלמער גוי.

דערציילט אזוי דער רייזעמאן :
גערמאן אויף אַ פּערד, אונטער דער ערד,
געווען אין האַצים, אין פּלאַצים,
אין רייסן, אין פּרייסן,
אין אונגאַרן, קירע, און שושן תּבירה,
אומעטום געווען און געוואָן,
מיט די אייגענע אויגן אַלץ געזאָן.

אין שענקל איינער אַליין
זיצט דער רייזער איבער אַ גלעזל וויין
און טראַכט : וואָס-זשע וועט מאַרגן זיין ?
אַלע ליגנס אויסגעלייגט,
אַלע דערציילענישן אויסדערציילט,
אַלע לענדער אויסגעטראַכט,
אַלע ריזן אויסגעדאַכט.
אַ מכה געזען און אַ מכה געזאָן,
נישט געווען און נישט געוואָן —
דער גריזער וויזער רייזעמאן.

צו אַ שוועסטער אין ווייטעניש

איך שיק דיר אַ פאַר ווערטער פייל אויסן בויגן.
דיינע דערשראָקענע צעפלעך
זענען יינגער פון דיינע אויגן.
דיינע באַקן זענען קראַנק.
שרייבסט מיר שוויזנט כריוו אין געדאַנק
און מעקסט זיי אויס מיט אַ שמייכל.
וואַקסט יעדן טאָג מיט די גראַזן,
אַבער ביי מיר ביסטו אַליץ
אַ מעדאַליאַן אויפן האַלדז, וואָס
דערמאַנט.

און איך, וואונדער איבער וואונדער,
בין פון דיר נישט ווייט און נישט נאַנט,
נאָר באַזונדער, אומגליקלעך באַזונדער.

א ח ל ם

איביק ווי שטילקייט איז דיין ווארט,
רבינו געטרייער.
ברענסט און פארברענסט ניט דיין ארט,
מיט א הייליק פייער.
צווייגסט און בלעטערסט מיט רייד,
ווי א בוים א צעמענטשטער.
איך צי ארונטער די שיד,
טרויעריקער, געבענשטער.

צעפליכטער פויגל,
אפגעקראכענער, אלטער,
פארזאם זיך ביי מיין פענצטער,
צימערדיקער, קאלטער,
איידער דו ציסט אַוועק אין די ווארימבעדער.
איך, דיין פארהאלטער,
בין נישט קיין יעגער און נישט קיין פוילן-שיסער.
איך בין בלוז א נייגעריקער ווילוויסער.
ווער ביסטו, מיטן אינמעליגענמן שנאָבל
און מיטן מאַנאַקל אויפן בלינדן אויגל.
מאַכט דער פויגל מיטן פויגלשן טראָפּ —
משעפעזיבאָפּ.

פויגל קלוגער, איך דערמאן זיך.
ליבער פויגל איך דערקאן דיך.
איך דערקלער דיר און איך שווער דיר,
ביי דעם וואונדער פון דער וועלט.

ביי דעם זינגזינגנדיקן וואונדער,
ביי דעם טרעליצערמלדנדיקן וואונדער
פון דער וועלט.
נאָר דער פויגל, ווי ניט אים מיינט מען,
שאַקלט אַלץ מיטן קאָפּ —
טשעפעזיכאַפּ.

מאַכט צורעכט דער אַלמער פויגל מיטן פיסל דעם מאַנאַקל
און וויקלט זיך אַרום דעם האַלדו מיט אַ וואַלענעם שאַליק.
ער ניט זיך אַ שטאַלצן צעפעדער און צעשאַקל —
אני הצפור של ביאַליק.

ווער איך ממש אַ געליימטער
און קוים וואָס איך רעד, אַ פאַרשעמטער,
זאָג איך : שלום, פויגל אויסדעררוויילטער,
פון מיליאָנען איינציקער, געציילטער.
זע מיין פרייד, וואָס ביסט נישט דער פינצמערער פאַרעסער,
נאָר אַ נאַשבראַט — אַ יידישער פויגל, אַן אַדעסער.
ווערט ער שוין אַביסל אויפגעלויכטן און שטראַליק
און פאַרנויגט זיך מיט שטאַלץ —
אני הצפור של ביאַליק.

אַנגעלייגטער גאַסט, איך באַגריס דיך.
פויגל פון אַ האַלכן יאַרהונדערט צוריק.
וויי, וויפיל וואַסערן זיינען אַפגעפלאָסן.
פאַרוואַר, פאַרוויאַנעט גראַז איז איצטער דאָס פאַלק,
און דאָס האַט ער דאָך געזאָגט דעמאַלט,
ווען יידיש לעבן איז נאָך געווען לעבעדיק און קוואַליק.
פאַלט דער פויגל מיר אַריין אין די רייד —
אני הצפור של ביאַליק.

מיוחס'דיקער פריינט, מיין אלערטיפסטער באוואונדער.
וואָס פאַר אַ גרוסן ברענגסטו פון דער וועלט דער רונדער.
פאַרברענט אויף קויל אַ האַלבע מאה יאָרן,
זייט דו האָסט אויפגעעפנט דאָס שענסמע יידישע מויל,
אויב דו האָסט אַ זכרון געדענקסטו,
ווי דו האָסט, אַ פּרילינג-פּויגל, אָנגעקלאַפט אין פענצטערל
פון זיין מוח.

חכמה האָט ער געהאַט, וואָרט האָט ער פאַרמאַגט,
וואָס אַזוינס האָסטו אים געזאַגט,
וואָס האָט אין אים גענערט יידישלעכע פּרייד,
און דורות'דיקן טרויער ?
ער איז דאָך געוואָרן אונדזער פעלו.
אַ מויער איז ער אונדז געווען.
און טאַמער האָט מען באַדאַרפט זינגען,
איז ער געווען משורר.
און צאַרנען האָט ער געצאַרנט,
שטראַפן האָט ער געשמראַפט
און וואָרנען האָט ער געוואָרנט,
און געווען איז ער אַ וועקער,
אַ שאַלער, אַ טרייסמער, אַ מעורר.
פּויגל פון האַרבסט, איידער דו שטאַרבסט
און ווערסט בלויז אַ געדעכעניש,
אפשר קענסטו מיר איצט איבערענטפערן
בירושה דאָס וואָרט.

עס וועט אסור זיין אַ פאַרשוועכעניש פון זיין נאַמען.
איך וועל אַ בלאַז טאַן דעם לעבעדיקן אַטעם
אויף דעם גאַנצן גלות,
אויף דעם גאַנצן לעבן אונדזערס,
וואָס איז איצט אַזוי פאַראומגליקט,

פארדרויכט, פארפינצמערט און פארפאליק.
פויקט אויס דער פויגל אויף מיין שויב —
אני הצפור של ביאליק.

שלום רב, צו דיין צוריקקום,
פויגל הארציקער, אן געזאנגען,
פון דעם ווייטן פארגאנגען, צו מיין פענצמער.
ווי אויסגעגאנגען בין איך פון בענקשאפט
נאך דיין זיסן קעלכן און קלוגן שנאבל.
איצט וועסטו צוועק אין די ווארימלענדער.
און מיר וועלן בלייבן אן א ירושה-וואָרט און אן פרייד.
די טאטעס אונדזערע האָבן געגעסן זייערע רייד,
און די ציין פון די קינדער ווערן אליק.
פארוואָר, גראָז איז דאָס פאלק,
און די פירער זיינען בהמות און שטאליק.
פארריכט דער פויגל דעם מאַנאַקל
אויף דעם האַלב-בלינדן אויג,
און גיט זיך פאר מיר דעם לעצטן פארנויג —
אני הצפור של ביאליק.

אין א טשעפל

מיט מעשענע רייד האָט דער קליינער ראַכיי,
נאַר-וואָס צערעכט געמאַכט
דעם אויסגעמאַגערטן מת.
די רגע שטילקייט געשעט ווי אַ מעת-לעת.
טרויער פינצערט קאַקעטיש דעם ראַכיים פנים.
דער מת ליגט מאַיעסמעטיש.
ער האָט נאַר-וואָס געקראַגן אַ האַפּט אין לעבן.
מיט פאַרצווייפלטע געדאַנקעלעך
זוכן מיר אַ האַפּט אין טויט.

די צוגעשימלטע אייביקייט
קריכט אַרײַן אין די ביינער,
און יעדער איינער פאַר זיך
שיקט אַ ציטערנדיקן עס-אַ-עס
צום מת.

דער ראַכיי בייגט זיך אָן
און שעפטשעט דער אלמנה אויפן אויער.
פנימער פאַרשוּיבט מיט שרעק און טרויער,
זוכן ביי איר די באַהאַלמענע טרער.

דער אַרגל טריפט שטילקייט ווי הייסן וואַקס
אויף פאַרשלאַפענע קעפּ.

נאך א רגע וואַקסט אַוים
ווי אַ מורא'דיקער שאַטן.
ס'וועקן אונדז רוישלאָז פון דרימל
ווייכפּוסיקע פּאַרשוינען.
אַ שאַד, מיר וואַלטן דאָ געזעסן לענגער
און געמאַכט רעפּעטיציע מיטן טויט,
כדי זיך צו אים צוגעוואוינען.

גרויסע וועלט פון שטילן וואונדער

נישט אויסגעפייניקט — אויסגע'תענוג'ט האָב איך דײַך,
וואונדער אויף מיין צעשפיגלטן דאָך.
אַ פויגל פאַר'חלומ'ט אַ שלוק רעגנבלייב אין זיין ליבן האַלדז.
איך שפיגל זיך אין מינדסטן מראָפּן
און זע די גרויסקייט וואָס האָט זיך פאַר קליין פאַרשמעלט.
אין די דלד אמות פון מיין בענקען,
שפּרייזט די רחבות פון גאַר דער וועלט.
אַרויס דורך מיר און פענצטער,
זינגט דאָס פעטימע וואונדער פון מיין געצעלט.

אַרום מיר אַ פאַרפּויערטע שטילקייט.
עס אַטעמט בלום אין בלי און ס'לעכט בלום אין וועלק.
אַ מאַן טראַגט אַ שעפל מיט שווימיקן געמעלק
און כאַפט מיך אויפן שאַרף פון זיין גוטמאַרגן.
אַ פאַרוואַלקנטע פרוי צופט די סטרונעס פון אַן
אייטערדיקער האַרף.
אַ קינד שפּילט זיך מיט די הענטלעך אין אַ וויגל.
גענודער פון געפליגל.
געזענג און געמענג פון הענער און הינער,
קאַטשקעס און גענו.
ס'איז גרויסער טאַג.
אַ פּלאַטער איז אַנגעפּלויגן און אַוועק.
אַ מיידל מיט טרויעריקע אויגן
שירעמט זיך קעגן זון מיט אַ גרינעס הוט.
זי זינגט פאַר זיך און אויף די וועגן קומט אַנסקעגן איר געזאַנג :

צו דער וועלט פון אזויפיל ליכטער,
איז געקומען א פארנאכט אן אומגעריכטער
און פארשוידערט מיט שמילשווייג און דערווארטן.

און א נאכ'קול ענטפערט אָפּ :
די נאכט פינצטערט איבער שמילע ברויטן.
איביק איז מיין וועלט פון ליכט.
איבער אלע דיינע משוגע'נע טויטן,
גייט אויף מיין שמערן אומגעריכט.

דאָס מיידל מיט דעם גרינעם הוט פארשעמנט איר אייגן געזאנג:
די גרויסע וועלט פון שמילן וואונדער,
פלעמלט אין פארנאכטיק ליכט.
און אין יעדן פארדרימלטן אויג באזונדער,
שמערנט אויף א הלום אומגעריכט.

דאָס נאכ'קול ענטפערט אָפּ :
אויף די ביימער זינגען טונקעלע קרוינען.
די דעכער שפיגלען זיך אנטקעגן נאכט,
און אלע קליינע, באטאָניקע לוינען,
ווערן איצטער וויינענדיק פארלאכט.

דעם אַוונטיקן דועט מראכט איך אן אזוי אויף זיך :
זוי ווייניק וועלט ס'איז מיר באשערט,
ווערט דאָס וואונדער נישט פארקליינט.
און האָב איך עפעס באזונדערט און צעשמערט,
ווערט עס איצטער צוריקגעכויט און פאראיינט.

דאָס מיידל זינגט מיט רופנדיקע ליפן.
דאָס לאַרעליי-קול שלעפערט און שרעקט.

מיינע אויגן ווערן זעענדיקער און גרעסער,
מיינע אויגן ווערן אויפגעפלעקט.
דאס מיידל פארשווינדט, דאס נאכ'קול פארטונקלע.
די נאכטיקייט ווערט אפגעהילט פון מאג.
און צו דער באפעלערישער שמילקייט
גיב איך אזוי א זאג:
נאט פון אלדי רוען,
פאראיצטיק מיך אויף שמענדיק,
מיט מיין חלום און מיט מיין וואך.
דעם לעצטן ניגון לעש אויס, פארענדיק,
און פארגליווער מיך אויף טויזנט יאר.
און טויטערהייט וועל איך געדענקען
דעם אונטשיין אויף א ליכטיקער וועלט,
און יאר איין יאר אויס שטארקער בענקען,
נאך דעם פעטיטן וואונדער פון מיין געצעלט.

קליינע נאכט-מוזיק

1.

פארשאטן מיך, פארטונקל מיך, פארשווינד מיך.
איך בין צו קליין צו לעבן גרויס.
געשע ארום מיר וואס ווייניקער,
פלאטער ארום מיר סודות פון קלייניקייטן.
גיב מיר אפ מיין חלק וועלט
אויף א קליין טעלערל,
און צאפל מיך ארום מיט זונאוּפגאַנגען,
פארגאַנגען, רעגנס, שלאָף.
גיב מיר דאָס קלענסטע בעטל.
כ'בין צו קליין צו לעבן גרויס.
גיב אויף מיר א שטילן בלאָז
און לעב מיך אויס.

2.

ס'זיינען אַנגעפלוּיגן די פייגל,
מיט דעם פאַרנאַכט אין זייערע
זינגענדיקע העלדזלעך.
א העזל ווערט פאַרגליווערט פון שרעק
און קייקלט מיט די אויגן.
ס'פעלד ליגט אָפּן
אַנטקעגן אַ רויט-צעפאַסמעוועטן הימל.
אַ דאָרף-פידלער גייט אַהיים,

מיט דער לאסט פון אויסגעשפילטע לידלעך.
די נאכט קומט אן ווי א דין גלעקל.

.3

א איך בין, איך בין.
טרויעריק בין איך און קוים - קוים זינגעוודיק.
דער איטאליענער פירט אהיים ס'קליינע מאלפעלע,
און איך זיך פאר מיין הויז
און באד זיך אין שמילקייט.
ס'קליינע מאלפעלע האט א קלוג עקל
און ס'גייט בריה'ש אויף צוויי.
די נאכט וואקסט אויף מיר אן שווארצע פליגל
און איך שוידער אויף ווי א פלעדערמויז.

.4

ס'וויגן וויגן, שמילע וויגן,
שלאפנדיקע וויגן.
די נאכט איז געבליבן הענגען אויף א שטיק הויז.
א פענצטער ווערט זיך מיט אביסל ליכט.
די קינדער האבן טייערע קעפלעך —
אפילו אין דער פינצטער ווייסן זיי אלץ.
וואוילע קינדער מיט צוגעמאכטע אויגן
און ליכטיקע שרעקן.

.5

פארווער מיר נישט
צו זיצן אין דער פינצטער און טראכטן.
דו וועסט נישט קומען צו מיר.

אפילו אין שלאָף וועסמו
פאַר'עקשנ'ט נישט קומען צו מיר.
פאַרזאָג מיר נישט מיטן האַרבן וואַרט,
איך וועל דיך אויסמראַכטן
פון קאַפּ ביז די פיס
און וועל דיך איינראַגלען לעבן מיר
ווי אַ שלאָפנדיק קעצל.

.6

אַ קליינער, טרויעריקער רב
זיצט איבער אַ ספּר'ל און געניצט.
אַ זילבערנע אשה שטייט פאַרגליווערט אין ווינקל,
מיט אַ געקאַכט הינדל אין טעפל.
זי זינגט אַ שאלה.
טראַ-לאַם.
דער רב דרימלט איין.
די אשה זעצט זיך אַוועק אויף אַ פייערמאַפּ,
מיט רויט-שוואַרצע, צעבלאָזענע קוילן.

.7

טייערע נאַנע, מיט די קינדישע פיסלעך,
און אַלטן קעפל.
די נאַכט באַלאַסטיקט דיך ווי אַ שווערער צלם.
דו עפנסט אַ קליינע מיר
און פאַלסט אַוועק אויף אַ שמאַל בעמל.
אין ווינקל הענגט אַ שווערער, רויטער לאַמפּ.
דו ווערסט לייכטער און לייכטער.
דיין אַלט פנים
ווערט פאַרטריפט מיט שלאָף.

.8

א קליין פענצמער, א זיכער מויל,
א רואיקע באַרד.
די אלטע נאַכט איז נישט זיין לעצטע.
דאָס זיכערע מויל זינגט:
ס'איז דעם זינדערס וואוילזיין,
א הויז פון קארטן.
אַבער מוין טרויעריק שיפל
וועט זיך דערשלעפן צו אַ באַרטן.
וועסט אונדז אלעמען קעריק
פירן אין דיין ליכטיקן האַרבעריק.

דאָס זיכערע מויל איז זיכער מיטן מאַרגן.

.9

פאַרזן אַ דאָרף מיט שווייגנדיקע בלומען
און טאָג און נאַכט דרייט זיך דאָרט אַ קליינע מיל.
געבויענע עקסלעך קייען זיסע גראָזן
און דער פאַרנאַכט גרילט אינדערשטיל.
דאָס איז אַ וועלט פון זינגנדיקע צייכנס.
טירלעך שטייען אָפן ווען די נאַכט רייט אָן.
אַ גרייז-גרויער מאַן פאַרשווייגט זיין אלטן חונט,
וואָס איז סיי-ווי אין זיך פאַרטאָן.

.10

זאָל איך בענקן נאָך יענער פאַרטרויעריקטער פרייד,
וואָס האָט פאַרגעהיימט דעם קלאַרסטן זאַלבעצווויט
און פאַרטערט דעם שענסטן שמייכל ?

די אומזיכערקייט איז געווען אייביק,
און אין דעם אייביק איז געלעגן דער פארבונד.
איצט איז די פרייד א פריילעכע
און יענער וואונדער פון טרויער
איז פארקינדישט.
און אלץ איז קלאַר
און דער זאלבערצווייט איז געזאנג.
אַבער דער אייביק איז פארוואַלקנט
מיט פארגאַנג.

.11

דאָס טרויעריקע ווייב האָט געציילט קליינע זילבערלעך
און אַרויפגעבראַכט שוואַרציק ברויט מיט פוטער.
די פאַרע פון דער הייסער טיי האָט פאַרוואַלקנט
די באַגענדדיקע מוטער.
כ'האַב געהערט אירע קליינע רייד.
די נאַכט האָט געדולדיק צוגעוואַרט.
זי האָט זיך אָנגעבויהן איבערן בעט
און דעם צודעק אַוועקגעשאַרט.

.12

געטרוי מיר פונדאַנען ביז אַהער
און עמלעכע טריט ווייטער.
כ'גי אליון און וועל דיך נישט נאַרן.
כ'וועל דיר ברענגען מיין אָפן פנים
און דו וועסט אָנען אַלע דערפאַרן.
איך בין אָנגעטרויעריקט מיט ביכער,
און אָנגעטרונקען מיט וויין פון ציימן,

און איך בין פלעגמאטיש ווי א קאץ,
וואָס לעבט אויף אלעמגרייטן.
זע, ווי איך קום צוריק צו זיך
צום וואונדער פון ערשטן פינמל.
פארמאך דאָס פענצמער, ליבער פריינט,
און היט מיך אויס פון מינדסטן ווינמל.
און אינדערפינצמער זיינען מיר צוויי.
וואָס קען נאָך זיין ווייניקער און מינער.
צו אלע נישט-געזעטיקטע פארזוכערס
בין איך דער הארציקסטער פארגינער.
לאַמיר אַנוואַטלען דעם שלאָף
און רייטן אין אַן אייגענעם גאַרטן.
און אינדערפינצמער וועלן זיך קושן
די געמעגטן מיט די נישטגעטאַרטן.

נעם א פנקס און פארשרייב

בירגער קריג

וועסט איבער מיר נישט געוועלטיקן,
מיין ברודער קין.
אין יעדער דור וועל איך מיט דיר דעם קאמף באנייען,
ביז ס'וועט אַמאַל פאַרמענטשט ווערן דער טרויעריקער וואַלד.
מיין טויט הערשט איבער דיר און איבער דיין שלעכץ.
פאַרשוועכט האַסטו אונדזער יונגע ברודערשאַפט.
די מאַמע וויינט ביי אונדזערע לידיקע בעטן,
ווייל דו ביסט אַרויס אין פעלד זיך פאַרוועטן,
מיט אייגן פלייש-און-בלוט —
וואָס איז ליכטיקער, פינצערניש צי ליכט,
וואָס איז האַפטיקער, שלעכט צי גוט?
אַז איך וועל זיין טויזנטמאַל טויט,
וועסטו אַליץ זיין טויטער,
און דיר וועט אַפּמקן דער טאַג
און מיר וועלן לעבעדיקע שמעלן בליענדיקע מאַנומענטן.
ס'איז פאַרנאַכט און ערב-לעבן און ערב-פרייד.
הער, ווי מען זינגט אין שלאַכט לעבן אונדזערע היימען,
דאָס זינגט די פרייד פון טויט וואָס האַט אַ מאַרגן.
אַבער היינט, ברודער קין,
איז די נאַכט קיינעמס און דאָס שטיקל ערד איז קיינעמס.
הער זיך צו ווי ס'קלאַפט דאָס ערלעכע האַרץ פון אַ לאַנד.

די נאכט בליצט מיט ליכטיקע בויקסן.
באמבעס פלאנצן געוויקסן אין רואינען,
וואס נישט זיי גרינען,
נאר גייען אויף אין דערשראקענעם רויט.
קינדער זיינען שמיל.
און אז קינדער זיינען שמיל
איז מורא'דיק שמיל.

א גומע נאכט, וועלט

א גומע נאכט, ברייטע וועלט.
גרויסע, שטינקענדיקע וועלט.
נישט דו, נאָר איך פאַרהאַק דעם טויער.
מיט דעם לאַנגן כאַלאַט,
מיט דער פייערדיקער, געלער לאַט,
מיט דעם שמאַלצן טראַט,
אויף מיין אייגענעם געכאַט —
גיי איך צוריק אין געטאָ.
וויש אָפּ, צעטרעט אַלע גע'שמד'טע שפורן.
כ'זואַלגער זיך אין דיין מיסט,
לויב, לויב, לויב,
צעהויקערט יידיש לעבן.
הרם, וועלט, אויף דייע טריפה'נע קולטורן.
כאַטש אַלין איז פאַרוויסט,
שטויב איך זיך אין דיין שטויב,
טרויעריק יידיש לעבן.

חזיר'ישער דאַטש, פיינמלעכער ליאָך,
עמלק גנב, לאַנד פון זויפן און פרעסן.
שלאַברע דעמאָקראַטיע, מיט דייע קאַלטע
סימפּאַטיע-קאַמפרעסן.
א גומע נאכט, עלעקטריש צע'חוצפה'טע וועלט.
צוריק צו מיין קעראַסין, חלב'נעם שאַמן,

אייביקן אַקטאַבער, דריבנע שטערן,
צו מיינע קרומע גאַסן, הויקערדיקן לאַמטערן,
מיינע שמות, מיין סוואַרבע,
מיינע גמרות, צו די האַרבע
סוגיות, צום ליכטיקן עברי-טייטש,
צום דין, צום טיפן מיין, צום חוב, צום גערעכט,
וועלט, איך שפאַן מיט פרייד צום שטילן געטאַ-לעכט.

אַ גוטע נאַכט. כ'ניב דיר, וועלט, צושטייער
אַלע מיינע באַפרייער.
נעם צו די יעזוסמאַרקסעס, ווערג זיך מיט זייער מוט.
קראַפיר איבער אַ טראַפן פון אונדזער געטויפט בלומ.
און איך האָב האַפן אַז כאַטש ער זאַמט זיך,
גייט אויף טאַג-איין-טאַג-אויס מיין וואַרטן.
ס'זעלן נאָך רוישן גרינע בלעמער
אויף אונדזער בוים דעם פאַרקוואַרטן.
איך דאַרף קיין טרייסט נישט.
איך גיי צוריק צו דלד אמות,
פון וואַגנערס געץ-מוזיק צו ניגון, ברומען.
כ'קוש דיך, פאַרקאַלטנט יידיש לעבן.
ס'זוינט אין מיר די פרייד פון קומען.

אַפּריל, 1938

ל' תרצ"ט

ס'ווערט אונדז אַרימער דאָס לעבן און קלענער די וועלט,
געמינערט אונדזערע פריינט, צאלפאך אונדזערע שונאים.
אומדערבאַרמיק איז די נאַכט צום חולה,
אונדז איז אויך ביימאָג די זון פאַרשמעלט,
אַ פלוך האָט געטראָפֿן ווי אַ דונער יעקב'ס געצעלט,
עס ווערט אונדז איינגעשרומפֿן די וועלט.

זע ווי אַ סך מיר זיינען, אונדזערע אַפֿטריניקע זיינען מיט אונדז,
דער פיינט האָט זיי אַנגעיאָגט אינמיטן אַנמלויפֿן.
פאַרנעם זייער שווייגן. ס'איז אויך אונדז שוין דאָס וויינען
ווידערוויליק.
אַבער הער ווי דער מערדער האָט באַפוילן : פאַרמיליק!

ס'פאַרן נאַשפיץ אונדזערע פאַרלענדער,
זיי האָבן אונדזער גאַנצן גלות אונטערגעצונדן פון אַלע זייטן.
מיר זיינען אין אַ כאַפֿקע, די אַנרייצער טיימלען אויף אונדז
מיט די פינגער און זאַגן :
אַט איז די שולד פון אַלע פלאַגן.

וועג-גייער ציען פאַרכיי און שמוצערן אפילו נישט מיט די ליפֿן.
צי איז אימיצנס בראַך אַזוי ווי אונדזער ?
ווייל אויך זיי זיינען באַלאַסטיקט און צעמראָטן.
קריכן זיי נאָך טיפער אין זייער שווייגן ווי די קראַטן.

צו וועמען זאלן מיר אויפהייבן די אויגן,
ס'איז די וועלט איצט רשע אדער קרבן.
און אינצווישן א האז וואס האַרנט צום מינדסטן שאַרכן
און באַוויינט דעם אמת וואָס איז געשטאַרבן.

אונדזער דלות האָט אַ גילדענע ראַם,
פאַרגינען זיי אונדז נישט דאָס לעבן.
מיר וואַלטן שוין אונדזערע ראַטשילדס אַוועקגעגעבן.
אַבער אפילו אונדזער יידענע מיט באַב
איז זיי גרויס אין די אויגן.
אויך זי האָט ביי זיי דאָס בלוט אויסגעזויגן.
זע ווי זיי רייסן אונדז פון מויל דאָס פּיסנע ברויט.
קלאַגן מיר דעם קלאַג פון הונגע־טויט.

פרעמדע סלונע געשלאנגען פון פרעמדע פעלקער.
איצט וועט די זיפ אונדז איבערזיפן.
זיי וועלן די גאַנצע וועלט פאַרשרייען —
זיי זיינען זעמל-מעל, מיר דאָס קלייען.
עס איז זייער יום-טוב פון איבערהיפן.
אויף אונדזערע טירן די געלע פאַרבן.
מיר, די בכורים, מוזן שטאַרבן.

אַלע גוטע קריסטן שלאָפן,
נאָר מיין הויז איז וואַך.
קריסטל, קריסטל, אַז וואויל איז דיר,
ס'זועט דער משחית טרעפן צו מיין מיר.

דער הימל איז הימל צו גאָט,
די ערד האַסטו איבערגענטפערט אין רשעים האַנט,

ער זאל שאלטן און וואלטן.
זאל דער הימל זיך שפאלטן,
אדער עפן פאר אונדז כאַטש אַ קליין פענצטערל פון רחמים,
ווייל מיר זיינען צו אויסראָמונג אויסגעשמעלט.
ס'ווערט אונדז אַרימער דאָס לעבן און קלענער די וועלט,
עס ווערט אונדז ענגער די וועלט.

וועגענער

מיט שמילע צייכנס פון ווייט
קומען אן פארנאכט טרויעריקע וועגענער.
ס'שטייען אויפגעפראלט די טירן,
נאר אינערגעץ ווארט נישט קיין באגעגענער.
ס'דארף איז רואיק, ס'קלינגען גלאקן פון שמילקייט.
ס'בייגט זיך געהאָרכיק יעדער גרעזל
אונטער צעצונדענער קילקייט.
עמלעכע קראנקע יידן קריכן פון די וועגענער אראפ
און ס'פלאַנטערט זיך אַ קלוג וואָרט
אין יעדן פארטראַכטן קאַפּ.
גאַט, אויף דיין וואַגשאַל פון גוטס און פון שלעכטס
שמעל אַוועק איצט אַ טעלער וואַרעם געקעכטן,
אָדער גיב כאַטש אַ וואָרף
אַביסל האַכער פאַר די מאַגערע פּערד.
ס'ווערט פינצטערער די מויטקייט פון דאָרף.
אַ גרויזאמע שמילקייט באַפאַלט די יידישע בערד
און איינער אין אַנדערנס אויגן דערזעט
ווי ס'שוידערט אויף מיט שרעק אַ געבעט —
אַז ס'וועט קומען דער טויט
זאַל איך נאָר נישט בלייבן דער לעבעדיקער איינער.
פאַרזע מיך נישט מיט מיינע דינע ביינער.

יוני, 1938

די נאכט האָט זיך צעבליט

הער ווי מאַרד
ווערט גערימט און געגרויסט.
הער דעם הייל
צום בלוטיקן פויסט.

מיט דעם הייזעריקן
האַרטס וועסעל געזאַנג,
איילט זיך אַ פאַלק
צום אונטערגאַנג.

די נאכט האָט זיך צעבליט
ווי אַ בלאַטער אויף אַ קאַרק.
אַ צעיוכעמער זיגער
שמייסטו אינמיטן מאַרק.
ס'איז פינצמער דיר דיין לעבן,
געפינסט זיך נישט קיין אַרט.
וואַרטסט און וואַרטסט און האַפסט
אויף מיינס אַן איינציק וואַרט.
אַכער איך לאַך דיר אין פנים
מיט אַ טויט געמיט.
(ווי אַ מיאוסער בלאַטער
האַט זיך די נאכט צעבליט).
איך פייניק דיך מיט שווייגן.

דו זוכסט אין מיינע אויגן
אַ טרייסטוואַרט אַדער אַ שעלם.

ס'שטיקט דיך דער רויך
פון מיין פארברענטער וועלט.
ווינסט, דו טרויעריקער מערדער,
רעוועסט אויף א קול.
זוכסט ביי דיין קרבן
א שותף צו דיין עול.
אבער איך בין שוין גענעזן
פון דיין לעצטן קלאפ.
איך בין שוין אפגעוועזן
און דו ביסט אלץ נאך דא.
אין מינע פארגלייזטע אויגן
איז פארשפיגלט דיין לעצטע שעה.
א פריידיקע רואיקייט
האט זיך ארום מיר צעגליט,
(ווי א מיאוסער בלאַמער
האט זיך די נאכט צעבליט) —
איך פייניק דיך מיט שמילקייט.

אויף דעם העכסטן מויער
גיי ארויף און פארשעלט
א לאכנדיק פניס
א רואיק געצעלט.

מען דארף נישט, מען דארף נישט.
אין פריידיקן כאר,
הערסטו די גסיסה
פון א לעצטן דור.

יאנואר 1939

האַסט הרוב געמאַכט

האַסט הרוב געמאַכט די ניסימ'דיקע וועלט,
די קינדערשע, די געזאַנניקע.
ס'וויקלט זיך אַ פינצטערניש אַ שלאַנניקע,
מיט פאַרניין בלוטיקן אַלע שויבן.

כ'האַב שוין גע'מענה'ט צום שטיין מיט גלויבן,
געהאַקט דעם שטיין מיט אומטרוי פון אַ שמייכל,
און אַלץ קיין מראַפּן וואַסער נישט צו קריגן.
(די לבנה שפאַצירט שוין אַרום פון איר זילבערן געצעלט,
אַזוי זאָל אויך דיין מול שיינען אויף דער וועלט —
פלעגט דער טאַטע מיך פאַרוויגן.)

די נאַכט האַט מיר גאַרנישט צו דערציילן,
די טעג זיינען פאַרשעממע, צעטראַמענע.
די גזלנים זיינען אַרום פון די היילן
און שפאַנען הפקר אויף וועגן פאַרבאַמענע.

איך זינג צו דער נאַכט, אַבער זי שווייגט.
איך רופּ דעם טאַג, נאָר ער פאַטשט מיך פאַרביי,
ס'זשאַווערט די לאַנגווייל און ס'שטייגט
די מורא פאַר דער תּפיסה'דיקער פּריי.

האַסט הרוב געמאַכט די וואונדערדיקע וועלט.
די גלויבלעכע, די פאַרנאַכטיקע.

ס'צעטיילט אונדז א שנאה א פארדאכטיקע,
אלע שיינע שפרוכן באמיסטיקן די גאסן.

די מיידלעך גיפטיקן מיט די אפצאסן,
נאָר ס'ווערט דער ליבער גיפט אין מיינע אָדערן צעוואַסערט.
דער בליץ פון אויג צו אויג ווערט א ליגן.
(די לבנה שלאפט שוין אין איר זילבערן געצעלמ.
דאָס פייגעלע האָט זיך פאר א קאנטשיק פארשמעלט —
פלעגט דער טאטע מיך פארוויגן.)

טרויעריקע נאכט, ס'האָט דיך א פייל אין סאמע האַרץ געטראָפן.
ביסט טויט און קאלט און פארשטיינערט.
שוין וויפיל שעה'ן און קיין מעשה'לעך זיינען זיך
נישט פארלאָפן —
ס'האָט זיך שעה אין שעה פארציינערט.

ס'איז מיאוס דאָס מענטשלעכע לשון, פארפרוירן וואַרימע רייד.
פון מויל צו מויל בלאַזט א ביטערע קעלט.
האָסט צוגענומען פון אונדז די זינגענדיקע פרייד.
חרוב האָסטו געמאַכט די ניסימ'דיקע וועלט.

אונדזער פרייד

פארצן א פרייד וואס זינגט אין אלע ביינער,
א פרייד וואס דערהויכט דעם נידריקסטן פון מיסט,
וואס מאכט פאר א האר דעם קנעכט —
דאס איז די פרייד פון זיין גערעכט.

און איר, באלאדענע מיט מאכט,
איר פאראומריינטע מיט בלוט-פארגאס,
גיט א טראכט פון דעם לעצטן שמייכל אנטקעגן א שאם,
פון דעם געזאנג אין טויט.
צעפלינדערט, צערערט, צעשיסט, צעשעכט.
בלויבן וועט די פרייד פון זיין גערעכט.

נישט קיין טרערן און נישט געוויין.
מיר מאַנען, מיר די שוואַכע,
אנטקעגן ביקס און שווערד.
מיר שטורעמען מיט פרייד,
מיר פארלאנגען זיכערע ערד.
איר האַט אונדו געגעבן דעם שטאַרקסטן וואָפֿן,
מיר וועלן שטערן אייער שלאָפֿן,
מיר וועלן פאַרוויסטן אייערע טריט,
פאַרפינצערן אייער וועלט,
מיט דעם בוח פון אומגליק,
מיט דעם פאַרגרויזאַמטן וואונדער פון אונדזער לעבן.
איר וועט געבן. איר וועט מוזן געבן.

אייערע רייד זיינען אומזיסט,
איר וועט ענטפערן פאר דעם עלנד, פאר דעם וויסמ,
פאר דער שוידערלעכער פרייד,
וואָס דערהאלט דעם גוף,
פאר דעם רוף צום לעבן,
אין דער וויסמעניי פון אונדזער קיינעמס לאַנד,
דורך די לאַנגע, בלינדע נעכט.
עס איז אייער קינד'דיקע שאַנד,
אונדזער איז די פרייד פון זיין גערעכט.

ס'מראַגן זיך שיפן אויף שבעה ימ'ען —
אונדזערע ברידער צווישן הימל און וואַסער.
זיי וועלן אייער וועלט פאר'סמ'ען.
איר האָט פארריגלט מיר און טויער,
ס'בויערט דאָס געשריי אייער אויער,
און ס'פרעסט אייך דער זשאַווער פון שלעכטס.
לאַכט. לאַכט. לאַכט וויפיל איר ווילט.
אַבער די מאַכט האָבן מיר.
איר האָט פארשפילט אַנטקעגן אונדז די שלאַפע.
רויכט. מאַרדט. פאַרברעכט.
אַבער הילפלאַז זענט איר
אַנטקעגן אונדזער גרויסער פרייד פון זיין גערעכט.

עם איז אונדז באפאלן א הונגער

עם איז אונדז באפאלן א הונגער,
א טרויעריקער הונגער.
מיר האבן אפגעשפארט אן אייגן שטיקל הימל,
נישט צום פארזינדיקן.
און א לבנה קוקט אויף אונדז ארונטער
מיט זילבערנע שפאקולן.
אמת, נישט אלע ווינשעוואַניעס
זיינען מקוים געוואָרן,
אַבער ביי אַ סך וויגעלעך
שטייען געזונגענע, גילדענע ציגעלעך.
נאָר די ביינער ברעכן.
ניין, נישט דאָס בעט האָט אַ קרעכץ געמאַן,
האַסט דערהערט דאָס קול פון די אייגענע ביינער —
וואַנדערביינער.

מוסט אַן די שמעקשיך,
גייסט אַרויס אין שטילן דרויסן,
טרעטסט אויף דער ערד,
בלייבסט שטיין אויף אַן אַרט.
דוכט זיך וואָס קען שוין זיין אייגענער
פון דיין אייגענער פיראיליקייט?
גיסט אַ טאַפּ דעם פייגנבוים,
אַ גלעט די ציגל פון הויז.
ס'זויל דיך פאַרזיכערן די שויב די ליכטיקע.

נאך די זיכערקייט איז א רויכיקע, א דורכזיכטיקע.
האָסט פארפלאַנצט ? פארפונדעוועט ?
יא, אַבער ס'האָט עפעס ווידער א קרעכץ געטאָן,
אַלץ די שלעפּעריקע ביינער —
די וואַנדערביינער.

דער טיש אין שטוב איז אַלדאָסגוטס,
לענסט זיך אונטער דאָס האַרץ.
אַבער האָסטו דען געזעטיקט דעם הונגער,
וואָס איז אונדז אַלעמען באַפאַלן,
דעם טרויעריקן הונגער
נאָך אַ וואַרט, זיכערער ווי ציגל,
ווי ערד אונטער די פיס ?
ס'שלאַפט דאָס ווייב, ס'שלאַפן די קינדער.
אָודאי האָבן די יאָרן אַ שטיקל ראָס.
אַ רגע, אַ מינוט און ס'ווערט אַלץ
כמעט גאַנץ און גוט.
פלוצים עפנט זיך די טיר.
מען דערלאַנגט דיר אַ פאַפיר
גלייך אונטער דער נאָז.
שוין איינמאַל אַ צדק'דיקער חשבון,
מען רעקוויזירט דאָס גאַנצע אַפגעשפאַרטקייט.
די ציגל, די לופט, די ערד,
דאָס רעכט אויף געפאַרטקייט,
אַפילו דאָס געזונגענע גילדענע ציגעלע,
די זילבערנע שפאַקולן פון דער לבנה.

זאל זיין ס'איז נאָך קיינער נישט געקומען,
אַבער מיינע ביינער קרענקען שוין דערמיט.

מיט דער פייכטקייט פון יידישן וועטער.
איך פארריגל די טיר.
מיין נאכטיקער שפיגל איז א הארבמטיקער באראמעטער.
עס קרעכצן מיינע איבערגעשראקענע ביינער —
וואנדערביינער.
פארטאג.
דאס לעבן קרייעט קוקורעקו.
באלד וועלן אנהייבן מאלן די פרנסה-מילן.
אבער, אסור, אויב עס וועט שמילן
דעם הונגער וואס איז אונדז אלעמען באפאלן,
דעם טרויעריקן הונגער.

אפריל, 1939

אויפן יאטקעקלאץ

ס'האט זיך אביסל געמאך געכמטן ארום מיר,
ווען איך בין געשטאנען א צעדאמטער
אויפן יאטקעקלאץ ווי א קנעכט צום פארקויפן.
אט איז דער מאן, האבן אלע געמייטלט,
וואס פארדינט אונדזער רחמנות.
אמת, האט געקוויטשעט א מויל אויף שרויפן,
ער איז א שטיקל שווינדלער און גארגלשניידער,
און מען דארף אים קוקן אויף די לעפקע פינגער.
אבער ווער אויב נישט מיר, האבן אים געשמויסן
צו די פרנסות וואס זיינען גרינגער.

אונדאי איז ער אליין א נבזה
און א פלעק אויף אונדזער משפחה,
האט א צווייטן, פון גרויס מיטלייד,
א טרער געווארגן דעם גארגל.
נאר שווער צו פארגעסן דעם הייליקן ספר,
וואס זיינע עלטערעלמערן האבן אונדז געלאזט בירושה,
פאר די צען פארוואגן אליין
דארף מען מיט אים טאן חסד
און פארטראגן דעם דאזיקן קריכער,
לומפ, הורענזון און מארעוויכער.

גיט א קוק אויף זיין הויקער,
טאפט מיר אן אלטע מויד דעם צעביילטן רוקן,

דאָס איז פון זיצן, קוקן אין ביכלעך,
און שאַרפן דעם מוח ווי אזוי צו יידלען.
נאָר זידלען דאַרפן מיר זיך אליין,
וואָס מיר האָבן אים נישט געטריבן
צו די שווייסיקע פּאַכן,
ווי קאַפּען קאַרטאָפּליעס, שטוינער האַקן,
האַט ער, שטאַט דעם נאַקן, איינגעשפּאַנט דעם קאַפּ,
ווי אַן אַקס אין דער סאַכע,
אַלעמען איבערגע'שכל'ט
און צוגענומען ביי אונדז יעדן גראַשן.

און הערט ווי ער בעבעט זיין לשון,
ווי ער פּראַוועט באַזונדערניש אויף אונדזער ערד,
פאַר וועלכער מיר האָבן געפּאַכטן.
האַרעט ווי ער ריטשעט וואָס מען האַט זיין ברודער געשאַכטן,
קוקט ווי ער מאַכט אונדז דאָס לעבן מיזעראַבל,
צערמלט מיך אַ באַסאַווער ליבעראַבל, —
ס'וואַלט שוין לאַנג פון אים קיין זכר נישט געבליבן,
ווען מיר וואַלטן אים שטאַט האַסן געמאַן ליבן,
און געעפּנט פאַר אים, דעם אויסדערוויילטן,
דעם שטאַלצן, אונדזערע אַרעמס —
אונדזערע קירכן וואַלטן אים שוין לאַנג צעשמאַלצן.
מיר פאַרגעסן — פאַרענדיקט ער, מיט אַ גלח'ישן קנאַק, —
ס'האַנדלט זיך נישט אין כּסדר פּראַסקן זיין צווייטע באַק,
נאָר אויפשטעלן אונדזערע אַנטקעגן זיינע
איינגעוואַרצלעטע געמיינהייטן.

ס'האַט זיך אַ שוין ביסל געמאַן נעכטן אַרום מיר,
צווישן די יאַטקעס.

כ'בין געשמאנען אין הוילן העמד און צעפליקטע גאטקעס,
 און זיי האבן מיר געטרייבערט די אדערן
 מיט פארטיידיגאכץ.
 פארענטפערט אזוי וואויל אלע מיינע נידריקע אינסטינקטן,
 אזוי שיין געזונגען מיר א זכות
 פון מיינע פרומע זיידעס וועגן,
 אז דער יאטקעקלאץ האט אזש גענומען שפריצן מיט טרערן.
 א פרומע אלטימשקע האט איבער מיר געמאכט א צייכן
 אין דער לענג און אין דער ברייט,
 און אלץ ארום האט גענומען נישט ווערן.
 איך בין געבליבן אליין אונטער א הימל פון קעלמעניש.
 די שייקע איז ארום פון באהעלטעניש
 און איך האב פארמאכט די אויגן.
 די קלעפ זיינען מיך שוין נישט אנגעגאנגען.
 איך האב מיט א סקרוד געדענקט
 ווי זיי האבן זיך פארזאמלט,
 ארום דעם יאטקעקלאץ דעם רונדן,
 ווי זיי האבן געבלעקערצט איבער מיין צענערענט לייב,
 און ווי די בינען איינגעגעסן דעם האניק אין מיינע וואונדן.

האסט פארלאשן איין שמערן, צוויי, דריי,
 דיין גאנצע צעליכטיקטע פראכט.
 גאט, וואס טו איך דא איינער אליין,
 אין דיין אייביקער נאכט.

יוני, 1939

59 לוי, 1941

די נאכט בליט מיט א טרויעריקער שטילקייט.
אן אלול-קילקייט ווינמלט אין בית-מדרש
פון אן אויסגעהאקטער שויב.
פלוצים וואַגלט דורך דער פינצטערניש אַ וואַרים געוויין,
ווי דאָס וואַרקען פון אַ טויב.
דאָס טוט די מוטער רחל וויינען אויף אירע קינדער.
כ'זוים אַז אַצינדערט פאַרגיסט זי אויך באַכן טרערן
פונדענן מיר.
בימער איז איר געוויין,
ווייל פאַרשלעפט האַט מען מיין טאַטנס געביין
און די מאַמע מיינע איז געבעך אַזוי יונג געשטאַרבן.
וואַלט איך זיך אַליין אין קבר אַריינגעקלאַגט,
נאָר פאַרן טויט האַט זי מיר פאַרזאַגט:
דו, הערשל, לעב, וועסט דעם טויט ניט פאַרזאַמען.
לעב איך. מען ברויך פאַלגן אַ מאַמען.
האַב איך נאָך אַ לאַנג שטיקל וועג ביז דעם לעצטן פאַר.
כ'בין קוים אַלט עלף יאָר.

מיין חבר שלמה'לע, וואָס וואַלגערט זיך לעבן מיר
אויף דער באַנק אין רבי'נס בית-מדרש,
איז נאָך קיין גאַנצע ניין ניט געוואָרן
און שוין האַט זיך אויף אים אויסגעגאַסן גאַטס צאַרן —
ער איז אויך אַ קיילעכדיקער יתום.

זיצט ער אצינדערט און גיט זיך ניט קיין ריד,
 הערט ער אויך איצטער ווי די מוטער רחל
 וויינט אויף אים און אויף מיר.
 מיון חבר שלמה'לע הוסט, ער איז נעבעך זייער שלאָף.
 ער זאָגט ער וועט גאָר אינגיכן שמאַרבן.
 ער וויל ביי מיר נעמען תקיעת כף,
 איך זאל מיטשמאַרבן ווי אַ געטרייער חבר.
 אָבער מיר האָט דאָך די מאַמע
 בפרוש פארן טויט פארזאָגט :
 דו, הערשל, לעב, וועסט דעם טויט ניט פארזאָמען.
 לעב איך. מען ברויך פאלגן אַ מאַמען.

ביימאָג דרייען מיר זיך אַלע אַרום פאַרפאַטשטע.
 ס'האַט יעדער איינער זיין בינמל צרות.
 מען האָט נאָר וואָס פאַרזויט אַביסל אייגנס
 אויפן בית-הקברות.
 ס'איז יעדער איינער נישטדאָגעדאַכט אַ יתום אָדער באַקלאָגער.
 און פונדעסמוועגן ווי מאַגער ס'איז יעדערנס ביסן,
 פאַרגעסט מען ניט אַן שלמה'לען און אַן מיר.
 מען טיילט אונדז צו ס'לעפל געקעכץ.
 צווישן אונדז דרייט זיך אַרום מיט טויזנט אויגן
 דאָס מערדערלעכע שלעכץ.
 מיר שלינגען דאָס ביסל עסן מיט טרערן.
 מען האָט מורא אויסצואַטעמען אַ וואָרט,
 נאָר ס'איז אונדז דאָס רעדן פאַרשפאַרט —
 גאַנץ קהל'ס ווייטיק שרייט צום זיבעטן הימל.
 ס'יעלה'ט, ס'וויל דערמאַנען.
 אפשר האָט מען אַן אונדז הלילה פאַרגעסן.
 עד מתי, גוואָלד ביזקאלע וואַנען!

נאָר מיין חבר שלמה'לע איז שמיל.
ס'איז רואיק זיין געלע מראה.
ער האָט ניט קיין מורא צו שטארבן,
ער ווייסט אז פאר א יתום מאַכט מען אויבן
א גאַנצע וואַרע און א גרויסן פאַרפּאָר.
דוד המלך שפּילט אויף זיין פּידעלע,
טאַטע-מאַמע טאַנצן אַנטקעגן מיט געזאַנג
און צדיקים אין די קרוינען
פלעסקען צו מיט די הענט.
און ס'האַפּקען מלאכימ'לעך, און ס'טאַנצן זיידע-באַבע,
און אז מען איז נאָר זוכה, איז גאַטבעי אַליין
גיט אַזא יתומ'ל אַ ברוך הבא.

ס'איז שוין נאָך חצות.
דער אַלמער רב זלמן לענט זיך אונטער ס'האַרץ מיט אַ ספר.
ס'קען שוין, זאָגט ער, לאַנג ניט געדויערן,
ער וועט דורכברעכן מויערן און קומען.
טאַמער זיינען נאָך פאַראַן מניעות, שטרויכלונגען,
טאַמער בילט נאָך דער מקטרג, וועט ער מוזן שמומען.
רב זלמן שווערט זיך ס'איז שוין משיח אויפן וועג,
ס'וועט אים גאַרניט העלפן, ער וועט מוזן קומען.
העט ביים בית-עולם רוימלט זיך און שיילט זיך
נאָך אַ דערשראַקענער טאָג.
מיין חבר שלמה'לע איז איינגעשלאָפן ווי אַ פּייגעלע אַ קראַנקס.
איך גלייך זיך אויס די ביינער פון דער האַרמער באַנק.
שוין ווידער די מורא פאַר דער ליכטיקער שיין.
ווידער מוז מען לעבן אונטער דער בייטש פון
מערדערלעכן שלעכין.
ווידער ניט דערעסן, ניט דערשלאָפן,

ווידער האָפּן און וואַרטן פאַרשטיינערט,
מיט לעצטע כוחות איינהאַלטן דאָס חיות
פון הויט און ביינער.
ווייל די מאַמע האָט שטרענג פאַרזאָגט :
דו, הערשל, לעב, וועסט דעם טויט ניט פאַרזאַמען.
לעב איך. מען ברויך פאַלגן אַ מאַמען.

צו ן ט א ט ן

ווען איך האב נאך געשמעלט די ערשמע ווערטער,
האסטו מיך שוין געכאוועט אויף מענדעלין און פרוגן.
ווי וויין געצערטער אין קרוגן
איז געווארן פאר מיר דאס יידישע ווארט.
גאנץ אפט בין איך געזעסן א פארקלערטער
איבער א ליידיק בייגעלע פאפיר
און געזיפט דיין פרייד,
ווען דו האסט געקוקט אויף מיר און געשעפטשעט צופרידן —
ס'וואקסט א שרייבער ביי יידן.

און אז דו האסט געזאגט ביי יידן,
האב איך געזען ממש ווי דו כאפט מיך אויף די הענט,
און ברענגסט מיך מיט שמחה פאר א בראנדאָפּפּער.
ווארטסט ביז דיין קרבן זאל געבן דעם האַלדז אַ שטרעק
און ווערן פאַרברענט.
גיי, דו שנעק, צו דיין פּאַלק.
ביסט, אמת, נישט מיין ערשמגעבאַרענער, מיין ערשמקראַפט.
אַבער כ'האַב דיר אין צער דערוואַרבן.
צוויי זיינען פאַר דיר געשמאַרבן,
צוויימאַל האב איך געזאגט גאט האט גענומען
וואס ער האט געגעבן.
ביסט דער פאַרדרייפאַכטער זאַפט פון מיין לעבן.
וויפיל מאל, טאַטע, האסטו גאַלדפאַדענס לידלעך
מיר אין שלאָף אַריינגעשפונען.

אזעק זיינען שוין די יוגנט-מעג, דאס לעבן צערונען,
האָסטו מיט אייגענע ווערטער מער געקרעכצט ווי געזונגען.
אַבער ביים האַלב-פּאַריינגעדרייטן לאַמפּ
און ווענט פאַרשאַטנט מיט וויגנדיקע געשמאַלטן.
האָסטו פון מיר דיין שמייכל נישט געקענט באַהאַלטן.
האָסט לעבן מיר אזעקגעלייגט דיין קאַפּ דעם מידן,
און ס'האַט אויפגעלויכט דיין פרייד און שטאַלצער חלום —
ס'זאָקסט אַ שרייבער ביי יידן.

איז היינט דיין יום-טובּ,
און ס'איז גרייט פאַר דיר דער אויבנאַן.
נאָר ס'איז נישט פריידיק,
ווען איך גיב זיך אַ דערמאַן
אַז דיין כּסא איז ליידיק.
איך זיך גאַנצע טעג אומזיסט ביים באַרטן.
מיין ביסל גליק דערגרייכט נישט צו דיין האַרבעריק,
און ס'קומען נישט קיין שיפּן פון דאַרטן.

שיק איך, טאַמע, אַ גרוס פון אזויפיל יידן,
צו דיר אַהין, קיין לובלין.
אונדזער טרייסט דאַרפסטו נישט.
לייענסט נאָך יעדן כּעלות דעם חק לישראל.
האַסט נאָך אַליץ אַ לעבעדיקן טאַמע-פאַטער אויבן.
איז דיין כּמחון פעלו און שטאַל.
שעפסטו גאַנצע עמערס גלויבן.
צו מיר שרייבסטו אַ גרוס — מען לעבט.
וואָס קען מען שוין, משמיינס געזאַגט,
טאַן צו מיין אַלטן גוף.
יעסטעם זדרואוו.

איך בין מיט יארן זאט שוין.
טוואי אויטשעץ —
איצעק גלאטשטיין.

שטויב איך איצטער אפ דיין ליידיקן שטול.
דו ביסט נישט נאר טאמע.
ביסט א ייד אין געמא מיט א געלער לאמע.
און דאס איז א זכיה,
דאס איז א גרויסע רבותא —
שכינתא בגלותא.

אין יאר אזוי און אזוי,
ווען ס'האט יידישלעך אויפגעלויכט מיין נאמען —
אביסל ליכטיק, אביסל טריפיק,
פון אמלאנטיק ביז פאסיפיק.
ווען איך בין געווארן א שרייבער ביי יידן.
האט מיין הארץ געצויגן צו שטויבן זיך אין דיין שטויב.
צו קושן דיר די מידע טריט.
צו גיין א ניט-דערשאכטענער קרבן,
מיט פארבלומיקטע און געשוואלענע פיס.
צו דיר אויף יענער זייט טויער.
אחיין, צום פינצטערן לובלין.

גלוי ביקער ווארטער

א קול אן ווערטער
שווייגט-אויף פון יעדן שטיין.
וואָס זעסטו, זעער,
אין שלאָפנדיקן מאָל ?
דו טרויעריקער ווארטער
מיט געדולד פון שטאַל,
וואָס הערסטו, הערער,
אין שווייגיקן גערייד ?
איך זע די פרייד —
די פארשעמטע פרייד.
איך הער איר שטילן לאַך.
דרימל נישט און שלאָף נישט,
האַרץ און בלייב וואַך.

אַנזאַגער מיט דעם זינגענדיקן האַרץ.
דאָס איז דאָך דער קינדערשער שמייכל,
פאַרגליווערט אין געוויין.
דאָס איז דאָך די פרייד
מיטן שלייער פון שוואַרץ,
וואָס האָט שוין יאָרן
נישט אויפגעהויבן דעם קאַפּ.
דאָס איז די געשמידטע האַפענונג
וואָס האָט מעת לעת נאָך מעת לעת,

געווארט אויף א צייכן,
געגלויבט אין א נס.

געפארטע שטיקער לעבן
חלומ'ען באזונדער.
וואס פארשלאפט איר איצטער
די שעה פון וואונדער ?
אנגעטרויעריקט מיט שווייגן
וועל איך וואכן א גאנצע נאכט.
ס'האט דער גלויביקער ווארטער
אונדז א טרייסט געבראכט.

די נאכט האט אלע פראכטן :
זילבער, וואונדער און בלוי.
אלע טונקעלע גראָזן
ליכטיקן מיט טוי.

איבער אלע פייערן
לעשט זיך די ליבע נאכט,
באשיץ מיך נישט, מין טייערע,
פון דער לעצטער שלאכט.

גאט איז א טרויעריקער מהר"ל

גאט איז א טרויעריקער מהר"ל.
א שטרעל פון זיין גוטסקייט
פאלט אויף א פינצטערער וועלט.
ער זיצט ביים קוואל פון זיין וואונדער
און ווארפט אריין שווערע שטיינער.
הער, ער איז אומגליקלעך איינער.
די פאר'גולמ'טע שטראף איז שוין מער נישט זיינע —
זי האט אים איבערגעמעכטיקט,
יעדער זופן איז גערעכטיק.
יעדער געשריי צעבליצט די פאראיינזאמטע הימלען.
די אייביקייט דערלויפט צום משוגע'נסמן פינאל.
גאט איז א טרויעריקער מהר"ל.

גאט איז א טרויעריקער מהר"ל.
דער שאל פון שופר
יאגט אן אין וואלד א ימים-נוראים/דיקן צימער.
דאס הארץ פון גרויסן שטראפער
איז בימער און צעבראכן.
נישט ער האט אויסגעטראכט אזוי פיל בראכן.
ער ווערט פארשעמט און קליין אין געמיט,
ווי יעדער דערשראקענער ייד.
שטילערהייט וועט ער זיך אריינגנב'ענען אין שול.
אן איינגעהילטער אין טלית וועט ער שטיין

אין פאליש ווי א בעל-תשובה
און רייסן די פארטונקלטע הימלען מיט געוויין.

א ווינט גיט א הארבסטיקן ציטער.

א בוים גיט זיך א צעוויג.

א בלאט גיט א פאל.

גאט איז א טרויעריקער מהר"ל.

דא בין איך קיינמאל נישט געווען

כ'האב אלעמאל געמיינט
איך בין שוין דא געווען.
מיט יעדן יאר פון מיין איבערגעניצעוועט לעבן
האב איך געווארעמט געוועבן
פון אפגעלעבטע שטיקער וועלט.
איך האב דערקענט געדענקטע פנימ'ער און שמייכלעך
און אפילו טאטע-מאמע זיינען פאר מיר געווען
פארבענקטע פרעסקאס אמאליקייט.
כ'האב געטראָטן אויף אלטע רשעות/דיקע שמעגן
און צווישן ברעגן פון געשיכטע
האב איך געזעגלט.
איך האב כסדר געפונען דאָס וואונדער,
וואָס איז אין געדעכעניש געווען איינגעקריצט,
און ס'האָט די אָפגעטומלטע פארגאנגענהייט
זיך שעמעוודיק געבלעזלט אין דעם איצט.
איך האָב געמיינט
כ'בין שוין דאָ אַמאל געווען.

נאָר די לעצטע שטיקלעך יאָרן-צוימן,
מיט די אויסגעטראַכטע טוימן,
זיינען מיינע אייגענע טעג און נעכט.
דאָס איז מיין אָנגעהויקערטע באַשערטקייט,
דאָס האָב איך אליין אָנגעלעבט.
די פארגליווערטע פארקלערטקייט,
פארברענטע פעלדער,

די מאפעס מיט בית-עלמינ'ס,
פארשראקענע שטילקייט,
די צייכנס פון פריידיקער רשעות —
כ'האב עם פון ערגעץ נישט געדענקט.
כ'האב עם קיינמאל נישט געזען
כ'בין דא קיינמאל נישט געווען.

כלייב שטיל, טוימע וועלט.
שווייג איין אין זיך דיין פארוויסטקייט.
ס'וועלן ווידערמאל בליען פארוויאנעמע אַרנאמענטן.
מיר וועלן איבערבויען דיינע פונדאמענטן,
אויף דעם בלוט וואס מען האט פארגאסן.
נאָר די טוימע וועלן וויינען אין די הצות'ן,
יעדער מת — אַ טריפנדיק קול.
ווי אַ קליין ליכטל איבער יעדן קבר,
וועט פלעמלען אַ געבעט.
יעדער פאר זיך.
איך בין איך —
וועלן טויזנטער געשאכטענע איכן
וויינען אין דער נאכט.
טויט בין איך און נישט דערקאנט,
מיין בלוט נאָך אלץ נישט אויפגעמאנט.

אזא עשירות פון מצבות
האב איך קיינמאל נישט געזען.
טאָג און נאכט וועל איך יאָמערן די נעמען.
דאָ בין איך קיינמאל נישט געווען.

געשאַ - ליד

מײן געזאַנג אין דײנע בײנדלעך,
ווי יונגער שניי צעגײמ.
אין דײנע שמערנדיקע אויגן,
וואַכט אויף אַן אַלטע פּרײד.
לאַבעלע, מײן קינד,
זינגעניו, מײן טרויער,
ס'גײען אויף זיבן זונען
אויף אַן אַלטן מויער.

דער שבת ווײנט אַ פאַרשוועכטער,
פון די בויםער-שפּיצן.
אויף אַלע הושכ'דיקע געסלעך,
טויטע בעטלער זיצן.
שווינגעניו, מײן קינד,
שלאַפעלע, מײן קרוישל,
אויף דיין ליידיקן טעלער,
טאַנצט אַ גילדן פּישל.

שמערן פון אונטערזעעגנס,
באַלייכט דיין טאַטנס וועג.
די לבנה איז זײן פאַרמעגנס,
אויפן נאַכטיקן געיעג.
שלאַפעשי, מײן קינד,

קושעניו דיינע אויגן,
איבער קלאַנגדיקע חורבות
איז אַ טייבעלע געפלוניגן.

דאָס טייבעלע ביסטו דאָך,
דיינע הענטלעך ווייסע פליגל.
דיין מאַמע וועט נישט אַפטרעמן
פון דיין הונגעריק וויגל.
שאַזשעשי, מיין קינד,
שמילעניו, מיין טרויער.
דיין טאַמנס גומע הענט
עפענען דעם טרויער.

געזאנגען

1.

איך האָב דעם פרימאָרגן אוועקגעשאַרט ווי אַ גאַרדין
און אים צעהאַלט —
אויף איין זייט אַ בלויער אַהין
און אויף דער צווייטער אַ טונקעלער אַהער.
אַ קליינער שנאַבל האָט אָנגעקלאַפּט
און זיך צעקרייעט מיטן טראָפּ.
דער קליינער יעקב האָט זיך אויפגעכאַפּט
און אַריין אין מאָרגן אָן אַ געדאַנק אין קאַפּ.
די ברענענדיקע בלעטער האָבן געזונגען.
דאַס פענצטער האָט געפלאַצט פון אָן אייגענער זון;
און געדוכט האָט זיך אים, אַז ער איז אַ האָן
(אונטער אַ קאַלדרע) מיט אַ קאַס אויפן קאַפּ.
און אין יענער שעה איז נאָך דער האָן נישט געווען קיין יידישער.
אַ גרויסער חידוש. ער האָט זיך געוואַרעמט אין פרייד,
וואָס אין יענער רגע איז ער אויסגעקומען
אויף דער לינקער זייט פון צייט.
די אויפגעוואַכטקייט איז נאָך געווען אַ פאַרשלאַפענע,
דאַס אַפענע אויג איז פאַרבלענדט געוואָרן
פון ליכט וואָס האָט געשמעלצט די שויבן,
דער טאַג האָט געבליט אויף די ווענט
און געצייכנט וואַרעמע מאַפעס פון רואיקע אינדזלען.

דער האָן איז נאָך אַפילו נישט געלעגן אין פלעטבוש,
נאָר אין אַ וואַרעמען הויף,
אין דעם אייגנסטן ערגעץ,
און האָט נאָך נישט געהייסן נאָך אַן עלטערפעטער.
נאָר דער נאַרישער קאַס אויפן קאַפּ
איז אַרומגעשוואַמען מיט די פּייערדיקע בלעטער.

2.

דער מאַרגן איז דאָ.
מאָך מיך שייַן.
די זון איז דאָ,
מאָך מיך אַנשכל'דיק שייַן,
נעם ביי מיר צו אַלע צוימן פון רייד
און מאָך מיך וואַונדערלעך שטום.
צעבלי מיך ווי אַ בלום
און גיב מיר די טרויבנדיקע פרייד
פון דער שענסטער נאַרישקייט.
גיב מיר דעם זינגענדיקן לאַך,
פאַרדרימל מיך אין האַלבער וואַך.
קליינע פענצטער עפענען זיך.
קליינע קעפלעך גריסן מיך.
מיטן שטאַלצן שנאַבל קלאַפּ איך אָן.
דער קליינער יעקב איז געוואָרן אַ האָן.

3.

וואָס-זשע דרייסטו זיך אַרום, מיין וואַלוול לעבן,
פאַרעסיקט פאַר דער צייט ?
דער גרויסער יעקב זינגט פון שלאָף.

דער גרויסער יעקב ליגט
און חלומ'ט זיך מיט מיר ארום,
ווי מיט א פליג,
אט און ער וועט אויף מיר ארויפלייגן עשוי'ם לאפע.
אבער איך בין פלינקער און יינגער
און איך פלאטער דורך זיינע פינגער,
ער איז דער שווערער יעקב-ישראל,
א ליידער, א זאגער, א זינגער.
זיין היינט איז זיין געכטן,
זיין געכטן איז זיין פארטויזנטיאָרן.
אבער איך האָב היינט געבאָרן
מיין אייגענעם אָנהויב.
וואָס-זשע דרייסטו זיך אַרום, מיין וואָלוול לעבן,
וואָס ווילסטו פון מיר, מיין שטראָף?
דער גרויסער יעקב רייסט זיך פון שלאָף.
זיין הויט איז אַ יידישע,
זיין מאָג איז אַ יידישער,
זיין עלטערזיידע און זיין אוראייניקל לעבן אונטער איין דאָך,
זיין ווייטיק איז זיין פרייד,
זיין פרייד איז זיין ווייטיק,
ער איז נישט איינער, ער איז אַ סך.
באלד וועט ער זיך אויפכאַפן
און מען וועט אויף אים נעמען וואַרפן
שטיין נאָך שטיין,
יידישע שטיינער, פאַר יידישע ביינער,
פון בערלין, ווין, וואַרשע, אַרשע, קאַוונע, ראָוונע, מינסק, פינסק.
ס'פאַרהאַקן זיך געמאַטויערן.
ס'הילכן אים הילכערס אין די אויערן,
פאַרגיפטן, פאַרניכטן,

פארטיליקן, פארהונגערן, אומברענגען,
קוילן, שעכטן, אויסמארדן,
אויסראטן, אויסווארצלען,
פייניקן, פארגאזן.
אַ לאַכמע ברויט, אַ שטיקל ברויט, אַ פעניץ ברויט,
אַ קרישקע ברויט.
איינשפריצן דעם טויט.
טויט-ברויט, ברויט-טויט, ברויטויט.
ס'הילכן אים הילכערס אין די אויערן,
ס'בויערן אים הילכערס די אויערן.
וואַס-זשע דרייסטו זיך אַרום, מיין פאַסקודנע לעבן,
וואַס-זשע ווילסטו פון מיר, מיין שטראַף?
דער גרויסער יעקב רייסט זיך, נעבעך,
פון זיין יידישן שלאַף.

4

אַ דו, וואַס האַסט פאַרציטערט
מיט ראַז-בלויען שימער
די קאַכליעס-ציגל פון אַנטקעגנאיכער,
אַ דו, וואַס האַסט די הייזער געגעבן
אַזא פליסיק מאַרגן-ליכט,
דיין פראַכט זאָג איך אָן,
קוקעריקו, איך בין אַ האַן.
דער וועווריק, ווי אַ קליין בעטלערל,
בעטלט מיט די פעדערשטע פיסלעך
און זוכט ניסלעך אויף צו באַהאַלטן.
אויף דעם נאַקעטן בוים דעם צעשמראַלטן
זינגען די רימלעך,

זויך טייכלט זיך דאס ליכט
 אויף דעם הויז אַנטקעגנאיבער.
 אַ פאַרגיב מיר דעם פאַרגלאַצטן קרײַ,
 דיין פראַכט פון בלוז איין בלאַק זאָג איך אָן,
 קוקעריקו, איך בין אַ האָן.
 נישט קיין מאַמען, נישט קיין פּונוואַנען,
 דאָ בין איך און פּונדאַנען,
 נאָר וואָס אויסגעפיקט פון אַ הלום,
 ערשטיק, היינטיק און נישט טויונטיעריק.
 דאָס צעשמאַלצן גאַלד האָט זיך אין דער קילער לופט
 דין צעזילבערט.

יעדער מילב ווערט אַ שפּריצל זון.
 ס'רופט מיין איצטיק לעבן.
 דעם פרימאַרגן זאָג איך אָן,
 קוקעריקו, איך בין אַ האָן.

5.

ויהי ערב ויהי בקר.
 ס'רייסט מיר אָן אַ שטיקל הויקער.
 ס'טוט וויי די פלייצע.
 ויהי, אַ צרה הייבט זיך אָן,
 כ'מוז פאַרט זיין אַ יידישער האָן.
 מיין שכן קרייעט מיט דעם אויטאָ-האַרן
 צו מיר אַרויף אַ פּרוילעכן גודמאַרן,
 דער שכן איז אַ גוי אַ מענטש,
 און איך אַ יידישער האָן.
 — העוו יו רעד די ניוס?
 מיז טאַף אָן די דזשום,
 די ראַשענס אַר מאַגניפּיסענט,

מאכט מיט די הענט מיין שכן צו מיר ארויף,
וועל, אייוו גאט טו געט גאָען,
סאָ לאַנג! ענטפערט אַ יידישער האָן.

.6

דער גרויסער יעקב זינגט פון בעט
מיט מיר אַ קרייענדיקן דועט.

וועלט און וועלט און וועלט און וועלט.
ס'איז דער זין פאר מיר פארשמעלט.
פון הימל פאלט ווי מן געכאָט.
איך בין אַ קרייענדיקער אידיאָט.

בלוט און בלוט און בלוט און בלוט.
טייכן שלעכטס און קברים גוט.
יאמער פון קינד און שקלאפן-מראָט.
איך בין אַ קרייענדיקער אידיאָט.

הונגער-מויל און מענטשן-קויט
קעפ דאָס לעבן. לעב דעם טויט.
גראַב דיין קבר ווי אַ קראָט.
כ'בין אַ טרויעריקער אידיאָט.

לער און וויסט און וויסט און לער.
אויסגעמריקנט די לעצטע טרער.
שאַנד — פארשמאָנד, און שכל — שפאָט.
איך בין אַ קרייענדיקער אידיאָט.

מיליאָנען טויטן

אז מען וועט אַקערן און זייען טויטע ערד,
וועט זי געבן פינצטערע ברויטן,
נאַר ס'וועט ווייץ און קאַרן אייביק שמעקן
מיט מיליאָנען טויטן.
איבער פאַרשעמטער ערד,
וועלן נאָך בליען יונגע פּרילינגס,
און זון און הימל, טייך און וואַלד,
וועלן זיך שטראַלנדיק צעשפּילן.
גיב אַ פּייגעלע אַ בוים,
און צום הימל נאַריש זינגט עס,
אַבער דו נעם אַ פּנקס און פאַרשרייב
דאָס לעגענדאַרישע אומגליק.
שטילערהייט פאַרשרייב מיט שטילע רייד:
אַזוי האָט מענטש געטאַן צו מענטש קילערהייט,
דאָס האָט אונדז געבראַכט דאָס יאָר תש"ג,
ווען זייער מערדערליכער טאַג
איז געוואָרן אונדזער נאַכט פון אַלע נאַכטן.
און געדענק — מיר האָבן נישט קיין ווערטער
פאַר דעם אומגליק.
ווי קענסטו געפּינען רייד
פאַר דער טרייסט?
פאַר אונדז די אַלמ-געזעסענע אין צרות,
פאַר אונדז די איינגעוויגטע אין צער.

פארצייכן טרוקן, שפארעוודיק, טרויעריק —
פה נטמן, געשמארבן.
אבר פארהייליק יעדן באזונדערן קרבן,
און פארטרייסט נישט דעם קאפ,
אז לעבן וועט דאס פאלק.
ניין, אייביק וועט אונדזער לעבעדיק פאלק
זיין טויט מיט מיליאָנען טויטן.
פארשאַלטן, אויב מיר וועלן זייער טרויער צעשמעלצן
אין דעם דויער פון אויפגעלויכמענער פרייד.
פארשענד און דערצערן נישט דעם אַנדענק
פון דעם מינדסטן פלוני.
אויסגעשמערנט וועט אייביק זיין אונדזער ליכטיקער הימל,
מיט קרוינען פון טויט.
אודאי וועלן מיר אַקערן און זייען,
פלאַנצן און בויען,
אודאי וועלן מיר ציילן טעג און יאָרן,
פארשאַלטן, אויב מיר וועלן ווען פארלירן פון זכרון,
יעדער איינציקן קדוש.
פארצייכן — נישט זיי זיינען געשמארבן פאר אונדז,
נאָר פאר'משפּט זיינען מיר צו לעבן פאר זיי,
אז ס'זאל פליסן זייער טויט אין אונדזערע אַדערן,
כדי מיר זאלן די וועלט פארשוידערן.

אונדזער ציכטיק לעשן

ווי די גומע יידן פון אמאל,
וואס פלעגן אויסלייזן און דערקוויקן
א וואלדוועלען ניגון,
אים לייטערן און געבן תיקון
און דערווייטערן פון דער טומאה —
אזוי האבן אונדזערע זיידעס
פארוואנדלט דיין פרעם-און-זויף דייטש
אין יידישטייטש.
זיי האבן אים געצערט און געצערטלמט,
געקלערט זיי גומן אייל,
געפעפערט און פארווערטלמט
מיט תנ"כ'יש,
אריינגעוועכט אין אים
גוממוט פון פויערשן ליאכיש
און זשוואווישן סלאוויש ;
אים אַנגעלאַגלט מיט פקחות,
שטאַט צעזעצמן און צעטראַסקעמן געלעכטער,
אים פארוואַגלט מיט פרומער בענקשאפט
פון יידישע טעכטער,
פארטרערט יעדער וואָרט
מיט אַפגעפּוצטער אַרימקייט,
פארקלערט יעדער וואָרט מיט מיין
און פאראימפעטיקט דעם בייכיקן

ווערדען ווארדען זיין.

איצט לאזט מען אונדז אפילו נישט זיצן
און קלאגן ביי די טייכן.
דער קוילער ציילט און יאגט אונדז,
און דער ציילער קוילעט,
און דער ציילער פרייט זיך,
וואס פון יאגן היין און צוריק
פאלן אפ און פעלן
הונדערט, טויזנט, צענער טויזנט שטיק.
און ס'ווארימע פידעלע יידיש,
דאס פארשטייענדיקע, דאס קלוגע,
איז פארשטומט,
און הענגט אויף א ווערבע,
צווישן ברידער-קברים.

דו מצורע צווישן מערדער,
ווי אזוי קענען מיר
אויף אונדזער ציכטיק לשון,
דערציילן אלץ וואס דו האסט מיט אונדז צעטאן,
ווי דו האסט אונדזער וועלט פארלאשן?
הלש'ן, חלש'ן אונדזערע ווערטער,
שעמען, שעמען זיך אונדזערע רייד
אויסצוקלאגן פאר דער וועלט
די לעבעדיקע יסורים
פון אונדזערע מיליאנען ערב-טויטן.
נאָר דו אליין אויף דיין בלוט-וואורשט שפראַכע,
קענסט אויסרעוון ווי דו האסט גענומען
דייטשע, משוגענע ראַכע,
פון דערשראָקענע, אומבאַשיצטע, שוואַכע.

נאָר דו אליין מיט דער הילף פון דיינע פילאָזאָפּן
קענסט אויפקלערן די שפּלות פון דיינע חיה'שע שטראָפּן.
קענסט אַנטבלויזן דעם גע'ירשנ'טן שימל
פון מאָרד אין דיינע ביינער.
נאָר דו אליין מיט וואַנגערס פּויקן און טאַצן,
קענסט אויסכאַרכלען ביז צום פּלאַצן
דיין גע'פּגראַטן רום פון אַ צעדולטער וואַלהאַלאַ,
ביי פּראַנקרייך, סאַוועט-רוסלאַנד און פּוילן,
איידער דו ווערסט פאַר'משפּ'ט צו פּוילן
אין אַן אייביקן, היסטאָרישן כּף הקלע.

א י נ ה א ל ט :

אין מדבר בליט א מאנדלשטעקן

5		ס'ידישע וואָרט
7		דער בראַצלאַווער צו זיין סופר (פינף לידער)
17		א ניגון
19		דער רייזעמאן
21		צו א שוועסטער אין ווייטעניש
22		א חלום
26		אין א טשעפל
28		גרויסע וועלט פון שטיין וואונדער
31		קליינע נאכט־מוזיק (צוועלף לידער)

נעם א פנקס און פארשרייב

39		בירגערקריג
41		א גוטע נאכט, וועלט
43		ל'תרצ"ט
46		וועגענער
47		די נאכט האָט זיך צעבליט
49		האַסט הרוב געמאכט
51		אונדזער פרייד
53		עס איז אונדז באַפאלן אַ הונגער
56		אויפן יאטקעקלאַץ
59		לובלין, 1941
63		צום טאטן
66		גלויביקער ווארטער

68	גאט איז א טרויעריקער מהר"ל
70	דאָ בין איד קיינמאל נישט געווען
72	געטאָ-ליד
74.	געזאָנגען (זעסס לידער)
80	מיליאָנען טויטן
82	אונדזער ציכטיק לשון

ביז איצט דערשינען פון זעלבן מחבר :

יעקב גלאטשטיין

פארלאג „קולטור“, ניו יארק, 1921

פרייע פערזן

פארלאג גראהאר סטאדאלסקי, ניו יארק, 1926

קרעדאס

פארלאג „ידיש לעבן“, ניו יארק, 1929

יידישטייטשן

פארלאג ח. בושאזא, ווארשע, 1937

ווען יאש איז געפאָרן

פארלאג „אינזיד“, ניו יארק, 1938

עמיל און קארל

פארלאג משה שמואל שקלארסקי, ניו יארק, 1940

ווען יאש איז געקומען

פארלאג משה שמואל שקלארסקי, ניו יארק, 1940

געדענקלידער

ניו יארק, 1943

ווערט צוגעגרייט :

ווען יאש איז צוריקגעפאָרן

